

כל כשלי המשט

פרשת המשט הטורקי מגלמת בתוכה את כל הכשלים הנובעים מהקיבעון המחשבתי הצה"לי - ציוד חסר, מודיעין לקוי, חוסר הבנה בסיסי של הזירה, אימון חסר וטקטיקות ידועות מראש. אז מה הפלא שאפילו לוחמים מצולים כלוחמי השייטת לא הצליחו להשיג את היעדים?

גיא רפאל

על הגב ועמוד חשדרה וכן פלטה נוספת המגינה על אזור הבטן והחזה. האם משהו שקל למגן את החיילים עם מיגון כזה שהיה מונע חלק גדול מהפגיעות של גפיים שבורות ודקירות סכין? מיגון זה אף מגן טוב יותר על החייל בפני נפילות וכן מוסיף גורם הרתעה, כאשר "לוחמי השלום" היו רואים שאין הרבה מקומות אשר ניתן לפגוע בלוחם, הנראה כמו אביר מימי הביניים. שאלתי חבר העוסק בייבוא וייצור של מיגון כזה האם משהו פנה אליו לפני המשט, הוא צחק ואמר שלא, אבל הוסיף שהייתה ריצה רבתי להצטייד אצלו אחרי... ועוד ניתן לשאול - מדוע הורידו לוחמים מהמסוק, אחד-אחד בחבל, כאשר ישנם טכניקות של ירידת חבל של מספר לוחמים בו-זמנית - עד שישה לוחמים במכה, תרגולת שהיחידות שלנו יודעות לעשות. פעולה שכזו הייתה מביאה למאסה קריטית על הסיפון העליון ומונעת מהנוסעים להשתלט על חייל יחיד תוך שניות ולהתארגן לקראת הגעת החייל הבא בתור. בתמונות המצורפות לכתבה זו ניתן לראות חיילים היורדים ממסוק בכמות גדולה בו-זמנית, בבחינת אם חושבים ורוצים, אז גם יכולים.

לנקות את הסיפון ממפגינים

שאלה נוספת נוגעת לטיהור הסיפון. מהתמונות שהופצו בתקשורת לא עולה הרושם שהשתמשו ברימוני גז מדמיע/פלפל על מנת לעזור לנקות את הסיפון ממפגינים. גם רימוני הלם וכדורי גומי לא נראו בתמונות המשט, מלבד אלה שהמפגינים עצמם זרקו לסירות ה"מורנה" של השייטת. ייתכן ונעשה שימוש ברימונים אלו, אך כנראה לא בכמות מספקת. מיסוך הסיפון העליון ברימוני גז היה עוזר לרוקן חלקית את הסיפון מאנשים (שחלקם הרכיבו מסיכות גז על פניהם) ומאפשר לחיילים להתמודד עם מספר קטן יותר של תוקפים.

יתר על כן, בכל נמל יש ספינות כיבוי אש עם תותחי מים. ניתן היה להשתמש בספינה כזאת על מנת "לשטוף" את המפגינים מן הסיפונים. לחץ המים של תותחי מים אלו הוא גבוה ויש כמות בלתי נגמרת של מים משום שהם נשאבים היישר מן הים. ירי רצוף מתותחים אלו היה מנקה את הסיפון ממפגינים רבים, דבר אשר היה מאפשר עלייה קלה יותר בסולמות מסירות השייטת.

אפשר גם לשאול האם רובי פיינטבול הנם הכלים הנכונים לסוג כזה של עבודה? אמנם רובי הצבע שניתנו ללוחמים יכולים להכאיב מאד בפגיעה, אך הם אינם מנטרלים תוקף באופן משמעותי וכן קל מאד לזהות אותם. מרגע שהמפגינים ראו את סוג הנשק על הלוחמים, אפקט ההרתעה ירד משמעותית. המפגינים היו מוכנים לספוג פגיעה כואבת, אבל ידעו שיוכלו לסגור על הלוחם ולנטרלו.

בעולם, מחוץ לארצנו הקטנטונת, משתמשים ברובי צייד עם תחמיש לא קטלני לפיזור קהל אלים. הכדור הנקרא bean bag והתחמיש הוא מעין שקיק ממולא כדוריות מחומרים שונים, תלוי ביצרן. השקיק נורה כתחמיש רגיל, אך מפאת צורתו וגודלו והמרוקם הרך יחסית שלו לעומת כדור סטנדרטי, אין הוא חודר לגוף המטרה אלא מכה בה בעוצמה רבה ומנטרל יריב בלי להרוג.

פרשת המשט הטורקי שהסעירה את המדינה כבר נידונה בכל מדיה אפשרית, אבל בכל זאת לא יכולתי שלא להתייחס לשייטת ה"סמון" וה"יהיה בסדר" שהתגלמה בפרשה, כמקובל במקומותינו. קודם כל, אני חייב לשבח את לוחמי השייטת על גבורתם והתמודדותם עם מצב כמעט בלתי אפשרי אליו הם נקלעו. אין בכתבה זו שום נימת ביקורת על מקצועיות החיילים, אלא סקירת אפשרויות נוספות ודרכי פעולה שניתן היה לבחון, תוך העמדת מספר שאלות בסיסיות לדיון.

שנית, איני מגדיר את הפעולה ככישלון מהסיבות הבאות: 1. בסופו של דבר המשט לא הגיע ליעדו; 2. אמנם היו נפגעים והדבר גרם לנוזק תדמיתי, אך ליבי אינו דואב על מרובוטקורים שחיפשו עימות עם חיילי הקומנדו וקיבלו אותו; 3. ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה "לקפל את הזנב" מול טורקיה, או כל מדינה אחרת, אם ברצונה לשמור על איזו שהיא יכולת הרתעה ועמוד שדרה מדיני.

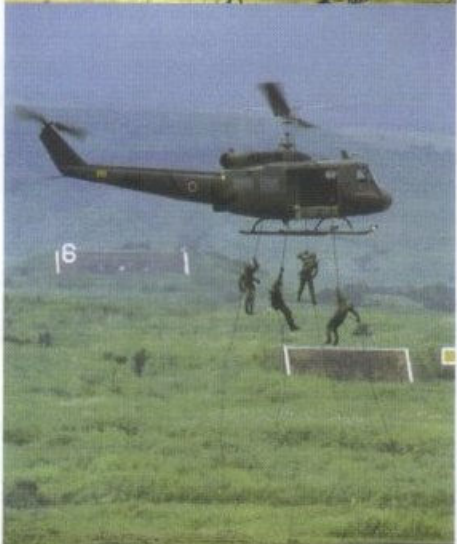
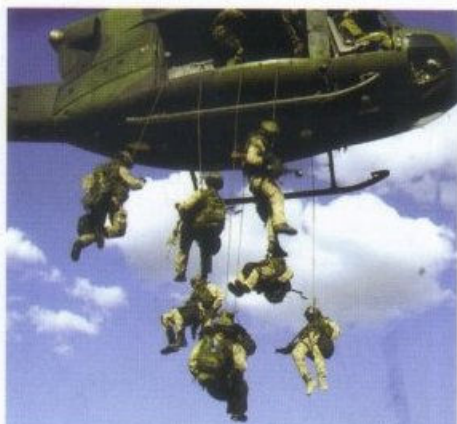
אמנם לא הייתי נוכח בפעולת המשט ואיני מתיימר להיות גדול המומחים בתחום ההשתלטות הימית ומבצעי לוט"ר, אבל לאור היכרותי עם אמצעי לחימה וטקטיקות של יחידות ההשתלטות בחר"ל, ברצוני לבדוק מספר תהיות שיתכן ולא נלקחו בחשבון בזמן התכנון ולבחון האם הפעולה יכלה להיות מוצלחת יותר במבחן התוצאה.

הכוח המתאים ביותר לפעולה

לא ארחיב על סוגיית המודיעין המוקדם, הדבר נידון לעיפה. השאלה הראשונה שעולה לי בראש היא האם נבחר הכוח המתאים ביותר לפעולה? השייטת היא יחידת עילית מהמעלה הראשונה, עם התמחות ימית. אך הפעולה להשתלטות על הפגנה אלימה באוניה לא בהכרח מחייבת את השתתפות השייטת. לצורך העניין ניתן היה להתייחס להשתלטות על ה"מרמרה" כהשתלטות על בניין. יש יחידות המתאימות יותר מהשייטת להשתלטות על הפגנה אלימה. זה פשוט לא תפקידה ולא תחום התמחותה.

העלייה לאונייה נעשתה מסולמות וירידה מהליקופטרים. את זה גם הימ"מ וגם "מצדה", יחידת ההשתלטות המיוחדת של השב"ס, יודעות לעשות והן מיומנות יותר לסוג כזה של עבודה. השייטת היא יחידה צבאית של "קילרים" והיא אינה בנויה להתעמת עם אזרחים, אלא אם כן רוצים הרבה גופות ואת זה הם עשו מצוין.

שאלה נוספת - האם הציוד התאים למשימה? מהתמונות ששוודרו בתקשורת ניתן היה לראות בביורו כי החיילים ירדו לתוך קהל אלים המצויד במוטות ברזל וסכינים, בעוד שלחיילים היה, אם בכלל, מיגון מינימלי. כיום ניתן להשיג ביגוד מגן העשוי לוחות פלסטיק משורייני השוקלים מעט מאד וכמעט ואינם מסרבילים את הלוחם. הם אמילו צפים במים אם נופלים מהסיפון. מיגון כזה מגן על הראש, הצוואר וכן על הגפיים והמפרקים של הלוחם. כמו כן, מונחות פלטות מגן

אגב, באנגלית רובה צייד נקרא shot gun או riot gun שבתרגום חופשי נקרא "רובה מהומות". כמו כן משתמשים באלות טלסקופיות על מנת להכות בידיים וברגליים של המפגינים על מנת לנטרל את התנועה שלהם. מכות יבשות עם אלה מתכתית לברכיים ולזרועות מביאות לנטרול מהיר של התוקף, כאשר יכולת התנועה עם ברך שבורה או חבולה קשות היא מוגבלת מאד. שימוש ברובי הצייד עם תחמיש פיזור ההפגנות, בשילוב אלות מתכת, היה גורם לפצועים רבים, אך למעט מאד הרוגים עם תוצאות מדיניות קלות יותר.

אמצעי נוסף חדיש שכדאי לשקול הם תותחי קול אולטרא סוניים. המדובר בכלי דמוי מגפון המכוון לעבר קהל, יורה גלי קול בתדר גבוה וגורם לנטרול על-ידי כאבי ראש ואוזניים בלתי נסבלים וכן לאיבוד שיווי המשקל ולבחילות קשות. חומר למחשבה לפיזורי ההפגנות הבאות.

אימוני קרב מגע

סוגיה נוספת שיש לדון בה היא אימוני קרב מגע. איני יודע עד כמה, אם בכלל, אימנו את הלוחמים לפני המשט לקראת אירוע של התפרעות המונים של חמושים עם נשק קר, אך אם יוצאים לסוג כזה של פעולה, ישנם אימונים נוספים המתאימים לסוג כזה של פעולה. איני בטוח שאימוני קרב מגע הרגילים של הלוחמים התאימו למצב אליו הם נקלעו. המדובר בתחום שאינו מפותח דיו בצה"ל. כך למשל, ניתן להשתמש באחד המתפרעים עצמם על מנת ליצור חיץ בין הלוחם למתפרעים, טכניקה נפוצה להגנה עצמית למול ריבוי תוקפים. מהתמונות שהגיעו מהאירוע לא רואים שזה נעשה.

נושא המודיעין נידון שוב ושוב והוא אולי המהותי ביותר להבנת הכשל. הארגון הטורקי ה-IHH מוכר בקיצוניותו ומעורבותו בסכסוכים בבוסניה, בהברחות נשק ובשליחתו של מחבל ה"מילניום" בלוס אנג'לס ידועה זה מכבר. כמו כן, היו שידורי טלוויזיה ישירות מהאנייה בדרכה לישראל, שם נראו ה"גורילות" של המשט מתכוננים לפעולה. או שמישהו נרדם בשמירה או ששוב חטא היהורה הכה שוב, תוך הנחה שההתנגדות תהיה חלשה בהרבה ממה שקרה בפועל. בכל מקרה, התגלה כאן כשל ברמת איסוף המל"מ (מודיעין לקראת מבצע), או בנייתו (במידה ונאסף), או במידה ונאסף ונותח כראוי, לא התייחסו למידע ברצינות הראויה.

אני בספק אם היבטים חשובים רבים מאין אלו נלקחו בחשבון טרם הפעולה. לצה"ל לוקח בדרך כלל זמן רב לאמץ שיטות או אמצעים ממקומות או צבאות אחרים. הגישה השלטת במקומותינו היא ש"הסתדרנו עד עכשיו בלי, אז סימן שלא צריך ומה שהיה הוא שיהיה". כך לדוגמא, לקח לצה"ל 50 שנה לאמץ את רובי הצייד כנשק ביחידות למטרות מבצעיות. מה שלמד ויישם הצבא האמריקני כבר במלחמת העולם הראשונה, נכנס לצה"ל רק בשנות ה-90 של המאה הקודמת.

במקרה דנן, שוב ניתנה פקודת מבצע ללוחמים המעולים ביותר שלנו, עם ציוד חסר או לא מתאים, מודיעין חסר, או לא רלוונטי. לכך צריך להוסיף חוסר הבנה בסיסי של הזירה, אימון חסר וטקטיקות שחוזרות על עצמן וידועות מראש. ואחר כך עוד מגרדים בראש ושואלים איפה טעינו? נשמע כמו ד"ר וו. ■

קוראים יקרים, למרות ש"קליבר קרבי" הוא מגזין היוצא לאור כל רבעון, קשה להימלט מהאקטואליה.

באיחולי קריאה נעימה ומהנה, רב-ניצב (בדימוס) אסף חפץ עורך ראשי

Handwritten signature of Asaf Chafetz

אי אפשר בלי דיון, גם מעל דפי מגזין זה, בנושא המשט התורכי. גיא רפאלי, המחזיק את תיק הנשק הקר במגזין זה, מנתח במאמר מאלף את אירועי המשט וקובע חד-משמעית, כי על-ידי שימוש בנשק קר ובאמצעי אל-הרג אחרים ניתן היה להגיע לתוצאות מדיניות טובות בהרבה מאלה שהושגו. במילים אחרות, ניתן היה לעצור ולבלום את הטוריסטים (הבה ונקרא לילד בשמו) שעל סיפון הספינה התורכית, מבלי להורגם. מאמר זה ראוי לתשומת לב של מקבלי ההחלטות בצבא ובדרג המדיני כאחד, ובוודאי יש להביאו לידיעת ועדת טירקל החוקרת את הנושא. אני סבור שהתאמת אמצעים למשתני הזירה הספציפית היא נושא קריטי בכל גוף צבאי או ומשטרת.

עורך ראשי: אסף חפץ
עורך בפועל: יואל צפירי
מנהל מוצר: איל בוגוסלבסקי
יועץ מקצועי: אבי מור
יועץ: עידן רץ
מועצה מייצגת: איל בוגוסלבסקי, יוחאי ורדי, מתי חמד, אסף חפץ, אבי מור, ליאור נדיבי, סטיב ספיבק, דניאל רוט, גיא רפאלי, עידן רץ, תומר שניר, איתן תגר
מנהל הפקה: לאונרדו רובינסקי
ערכת גרפיקה ועיצוב: מרה קרלינסקי
גרפיקה ועיצוב: אריאל ברזמן
ערכת לשונית: מאיה פנחס
חשב: משה מנצור

קבוצת התקשורת אאורורה
נשיא: אריה אבידור

לתגובות, שאלות ולרישום למנוי שנתי -
טלפון: 03-5625216, (שלוחה 143); פקס: 03-5621790
kalliber.kravi@gmail.com ldan.calliber@gmail.com
מען למכתבים: ת.ד. 57416, תל אביב 61573
תוכן המודעות והתמונות הנלוות הנו באחריות המפרסם
להזמנת מודעות פרסום יש להתקשר:
איל - 052-4714234, eyal.aurora@gmail.com
כל הזכויות שמורות ISSN 1565-4125

תמונת השער:
אקדה טאורוס SLIM
(צילום: אבי מור)

Advertisement for the magazine cover featuring a handgun. Text includes: 'קליבר קרבי', 'המגזין הישראלי לנשק ירי וביטחון', 'הקסם של מאורוס', 'הטאורוס SLIM החדש אפילו על כל קודאז', 'פרשת הפנט - האם נשק קר היה עונה את העבודה? 16 עמ', 'סיפורים של הלחים העבריים - הראשונים 18 עמ', 'המגזין אור הביניים 39 עמ', 'פומד מ' AMBROSIA - שובו של היקולט 30 עמ'.